

Datum: 2024-02-16

Dnr: 3.1-23/0167

Beslut i fråga om oredlighet i forskning

Beslut

Nämnden för prövning av oredlighet i forskning (nedan nämnden) beslutar att [REDACTED] och [REDACTED] inte gjort sig skyldiga till oredlighet i forskning.

Bakgrund

Den 6 december 2023 överlämnade Lunds universitet ett ärende om oredlighet i forskning till nämnden. Överlämnandet har skett i enlighet med 6 § i lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning.

Forskningen avser naturvetenskap, mer specifikt evolutionsbiologi, och undersöker om och hur hanars färgseende och honors färgteckning evolverat tillsammans i en insektsart där honor kan ha flera olika färgteckningar. Som modell används flicksländor, vilka är beroende av syn för reproduktion och vilka tros ha ett avancerat färgseende.

Överlämnandet avser misstankar om plagiering av idé. Misstankarna avser följande inskickade manuskript som publicerats på en preprint-server:

- [REDACTED] Opsin gene expression plasticity and spectral sensitivity as mechanisms for search image formation in mate-searching male damselflies. Insickad till *Molecular Ecology, Proceedings of the Royal Society B: Biological Sciences*, och publicerad på preprint-servern *bioRxiv* den 2 augusti 2023.

Misstankarna avser: Plagiering av idé. Det projekt som beskrivs i manuskriptet ska ha baserats på en forskningsmedelsansökan från år 2012, skriven av den person som ursprungligen anmälde ärendet till Lunds universitet.

Enligt den ursprungliga anmälaren diskuterade han och [REDACTED] att starta ett samarbete år 2014. Något samarbete startades aldrig, men i samband med diskussionerna delade anmälaren en forskningsmedelsansökan från 2012 med [REDACTED]. Anmälaren fick dock aldrig forskningsmedel för att genomföra sin projektidé. På hösten 2023 granskade anmälaren ett manuskript som skickats in till en tidskrift. Han såg då att manuskriptet, där [REDACTED] var en av författarna, beskrev ett

projekt som var mycket likt ett delprojekt, Objective 2, han själv beskrev i sin forskningsmedelsansökan. Eftersom han flera år tidigare delat sin forskningsmedelsansökan med [REDACTED] ansåg han att de idéer han beskrev i Objective 2 blivit plagierade.

Gemensamt yttrande från de anmälda forskarna

De anmälda forskarna inkom med ett gemensamt yttrande till nämnden den 15 januari 2024, där de bestrider att de gjort sig skyldiga till plagiering av idé.

De anmälda forskarna förklarar att studien utformades mellan åren 2020 och 2021 då [REDACTED] var postdoktor i [REDACTED] forskargrupp. Bidragen till studien speglas i författarordningen där [REDACTED] är förstaförfattare och [REDACTED] studiens seniora författare, medan [REDACTED] i yttrandet beskrivs som bidragande författare. De poängterar att varken [REDACTED] eller [REDACTED] handletts av [REDACTED]. De anför också att [REDACTED] och [REDACTED] först fick kännedom om anmälares forskningsmedelsansökan den 27 november 2023, då [REDACTED] informerade [REDACTED] och [REDACTED] om den anmälan som inkommit till Lunds universitet.

De anmälda forskarna beskriver att de grundläggande idéer som studien baserades på var allmänt kända inom forskningsfältet vid den tid projektet utformades. Flera forskargrupper hade jobbat med liknande projekt och åtskilliga artiklar som behandlade evolution av syn publicerades efter 2014 då anmälares delade sin forskningsmedelsansökan med [REDACTED]. Enligt de anmälda forskarna kunde de utforma projektet som en logisk följd på det som andra publicerat åren innan projektet startade. De beskriver att det bara var en tidsfråga innan någon genomförde ett likande projekt.

De anmälda forskarna anser att anmälares inte tagit hänsyn till deras individuella vetenskapliga kompetenser och intellektuella kapacitet som enligt dem visar att de var och en, oberoende av varandra, kunde utforma projektet baserat på publicerad vetenskap. De ger också detaljerade uppgifter för [REDACTED] meriter inom forskningsområdet, och skriver att [REDACTED] sedan år 2000 arbetat med de vetenskapliga frågeställningar som anmälares hävdar är hans egna. De anför att [REDACTED], innan han fått se forskningsmedelsansökan 2014, hade publicerat 20 artiklar inom forskningsområdet. En av dessa artiklar citerades av anmälares i den del av forskningsmedelsansökan som enligt anmälares är plagierad.

De anmälda forskarna anför även att det är tydligt att deras egen studie, både vad gäller frågeställning och genomförande, var betydligt mer komplex än den studie som beskrevs i forskningsmedelsansökan.

[REDACTED] yttrande

[REDACTED] har yttrat sig till Lunds universitet.

[REDACTED] anser att anmälares förminskar hennes och [REDACTED] betydelse för den utförda forskningen genom att bara anmäla [REDACTED]. Hon anför att hon och [REDACTED] hade en

mycket stor roll i skapandet av projektidén, vilket hon poängterar skedde utan vetskap om anmälares tidigare forskningsmedelsansökan.

Hon beskriver också skillnader mellan deras projekt och den projektidé som framställs i forskningsmedelsansökan. Här anför hon att motiven för hur hon och [REDACTED] utformade experiment baseras på en artikel från 2015, att en annan typ av djurgrupp studerats än vad anmälares föreslog i sin ansökan, samt att det anmälda manuskriptet innehåller forskningsidéer som inte nämndes i forskningsmedelsansökan.

[REDACTED] yttrande

[REDACTED] inkom med ett eget yttrande till nämnden den 15 januari 2024.

Hennes yttrande är samstämmigt med det gemensamma yttrandet och beskriver hur hon börjat jobba med evolution av syn i ryggradslösa djur redan innan hon började jobba som postdoktor i [REDACTED] forskargrupp. Efter några månader i [REDACTED] grupp initierades samarbetet med [REDACTED].

För att visa nämnden att forskningsmedelsansökan var okänd för henne och [REDACTED] bifogar hon den e-post, skickad till [REDACTED] 2023, där hon och [REDACTED] föreslog anmälares som vetenskaplig granskare av manuskriptet då det skickades in första gången. [REDACTED] hade inga invändningar mot förslaget.

[REDACTED] yttrande

[REDACTED] har yttrat sig till Lunds universitet. Han kompletterade sitt yttrande till nämnden den 15 januari 2024.

[REDACTED] anför att han publicerat två artiklar där idéer som liknar anmälares idéer behandlas. En av dessa artiklar är publicerad innan [REDACTED] hade kontakt med anmälares 2014, den andra publicerades 2018. Detta visar, enligt [REDACTED], att anmälares anklagelser är falska och att de idéer anmälares anser är hans egna egentligen funnits publicerade under en längre tid. [REDACTED] redovisar också statistik över sina egna publikationer för att bevisa att han haft kompetens att utforma projektet utan att plagiera.

I sin ansökan till Lunds universitet skriver anmälares att [REDACTED] inte ville samarbeta och att det var därför ett samarbete aldrig startades. Som ett svar på anmälares påstående om att [REDACTED] inte velat samarbeta, utan i stället stulit projektidéer, hänvisar [REDACTED] till den e-postkonversation han hade med anmälares 2014. Denna visar enligt honom att det var han själv som lade fram ett detaljerat förslag kring samarbetets form, som anmälares sedan inte besvarade. [REDACTED] bifogar e-post som visar att de två samarbetat kring andra projekt efter 2014, och att [REDACTED] blev ombedd att skriva ett stödbrev till anmälares då anmälares sökte forskningsmedel i USA.

Rättslig reglering

Nämnden ska pröva frågor om oredlighet i forskning enligt lagen (2019:504) om ansvar för god forskningssed och prövning av oredlighet i forskning (nedan lagen).

Definitionen av oredlighet i forskning är enligt 2 §:

en allvarlig avvikelse från god forskningssed i form av fabricering, förfalskning eller plagiering som begås med uppsåt eller av grov oaktsamhet vid planering, genomförande eller rapportering av forskning.

Nämndens prövning sker stegvis utifrån bestämmelsen ovan.

Nämndens motivering av beslutet

Planering, genomförande eller rapportering av forskning

De avvikelser som kan utgöra oredlighet i forskning ska enligt definitionen i 2 § lagen ha begåtts vid planering, genomförande eller rapportering av forskning. Det innebär att begreppet oredlighet avser avvikelser under hela forskningsprocessen.¹ Med rapportering avses både publicering och andra typer av offentliggöranden.²

Nämnden bedömer att ärendet gäller rapportering av forskning då misstankarna avser ett manuskript som skickats in till en vetenskaplig tidskrift samt publicerats som preprint.

Fabricering, förfalskning eller plagiering

De former av oredlighet som nämnden ska pröva är fabricering, förfalskning och plagiering. Begreppen är inte definierade i lagen, men i förarbetena refereras till att de finns beskrivna i forskningsetiska kodexar och riktlinjer som till exempel Den europeiska kodexen för forskningens integritet³.

Plagiering innebär att en forskare använder andras texter, idéer eller arbeten utan att ge tillbörligt erkännande till ursprungskällan.⁵

¹ Prop. 2018/19:58, s. 100.

² Prop. 2018/19:58, s. 49.

³ Den europeiska kodexen för forskningens integritet. Reviderad utgåva. Berlin: All European Academies (ALLEA); 2018, kap. 3.1.

⁴ Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.

⁵ Prop. 2018/19:58, s. 45, 100.

Överlämnandet gäller misstankar om plagiering i ett manuskript av de idéer som beskrivs i Objective 2 i den forskningsmedelsansökan som anmälaren delade med [REDACTED] 2014.

Nämnden konstaterar att projektet som beskrivs i manuskriptet skiljer sig på flera punkter från det projekt som beskrivs i anmälares forskningsmedelsansökan. Det framgår av de anmälda forskarnas publikationer att de jobbat med opsiners evolution och genuttryck tidigare i sina forskarkarriärer. [REDACTED] arbete om flicksländors färgvarianter (från 2005) citeras även i Objective 2 i forskningsmedelsansökan. Nämnden bedömer även att de metoder som beskrivs i Objective 2 används rutinmässigt i molekylärbiologiska laboratorier.

Nämndens bedömning är att de anmälda forskarna hade vetenskaplig kompetens och forskningsintressen som gjorde det möjligt för dem att skapa, utforma och genomföra det anmälda projektet utan påverkan från den forskningsmedelsansökan anmälaren anser är plagierad. Nämnden bedömer att anmälares forskningsmedelsansökan och de anmäldas manuskript beskriver liknande, men inte identiska, projekt i ett forskningsfält där många olika grupper kontinuerligt producerar liknande forskning.

Nämnden bedömer att de handlingar som inkommit i ärendet inte visar att en idé är plagierad på det sätt som anmälaren påstår.

Sammanfattning av beslutet

Sammanfattningsvis finner nämnden att [REDACTED] och [REDACTED] inte gjort sig skyldiga till oredlighet i forskning.

Nämnden har fattat beslut i detta ärende efter föredragning av handläggaren Magnus Eklund.

Thomas Bull
Ordförande

Magnus Eklund
Handläggare